СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 87. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 17-го квітня 1939. No. 87. Jersey City, N. J., Monday, April 17, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЩЕ ОДНА ВОЄВНИЧА ПРОМОВА РУЗВЕЛТА

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виголосив ще одну бравурну промову, яка своєю воєвничістю перейшла всі попередні. З нагоди „всеамериканського дня", в імені американських країв, він сказав, що Злучені Держави всією силою і всіма засобами усі американські краї, положені в західній гемісфері піддержать. „Ми готові", говорив президент, „зберігати і обороняти всією нашою силою, міряючи її з чужою силою, якби хто хотів підкопувати наші інституції, або загрожував независимості когонебудь із нашої групи". Стаючи рішуче в обороні „американського мира", та „американських інституцій", президент заразом гостро таврував інституції інших народів, а навіть легко натякав, що народи, які мають у себе тотальні устрої, повинні ті устрої повалити.

ВІДГОМІН ПРОМОВИ РУЗВЕЛТА В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН. — На сенаторів і конґресменів промова Рузвелта зробила глибоке враження. Одні похвалюють його за те, інші гостро критикують. До тих, що критикували належить сенатор Рейнолдс. Він сказав, що президент втручається у чужі справи. Найбільше замітів було до таких слів президента: „Правдива оборона мира в нашій гемісфері мусить все міститись у надії, що наші братні народи поза океаном зірвуть звязки з тими ідеями, які наштовхують їх вічно до війни". „Коли це ще не є втручування в чужі прави, то втручування на світі взагалі не було", говорив Рейнолдс. Над цею промовою сподіються в конґресі дальшої дискусії.

НІМЦІ ПОСПІШАЮТЬ З ІМПОРТОМ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — До нюйорських портів прибувають німецькі кораблі, по береги наладовані всяким крамом, який, від 22 квітня ц. р. буде обложений на 25% більшим митом. Митну підвишку американські власти наложили на німецькі продукти тоді, коли Німеччина захопила Чехію і Моравію. Перед впровадженням підвишки німецькі компанії хотіли до Америки доставити якнайбільше своїх продуктів.

СТРАЙК НА ЛЕТУНСЬКИХ ЛІНІЯХ.

НЮ ЙОРК. — На східно-американських летунських лініях вибух страйк летунських механіків. Страйкуючі говорять, що у страйку взяло участь від 90 до 100% механіків. Компанія твердить, що зо всіх 200 механіків тільки пятьдесять взяло участь. Летунська пасажирська комунікація далі відбувається. З Вашинґтону до Нюарку прибула навіть пані Рузвелтова і сказала перед газетярами, що вона не знала, що є страйк, в противнім випадку не булаб їхала літаком, тільки поїздом.

ПОЛОЖЕННЯ В ВУГІЛЬНІМ ПРОМИСЛІ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

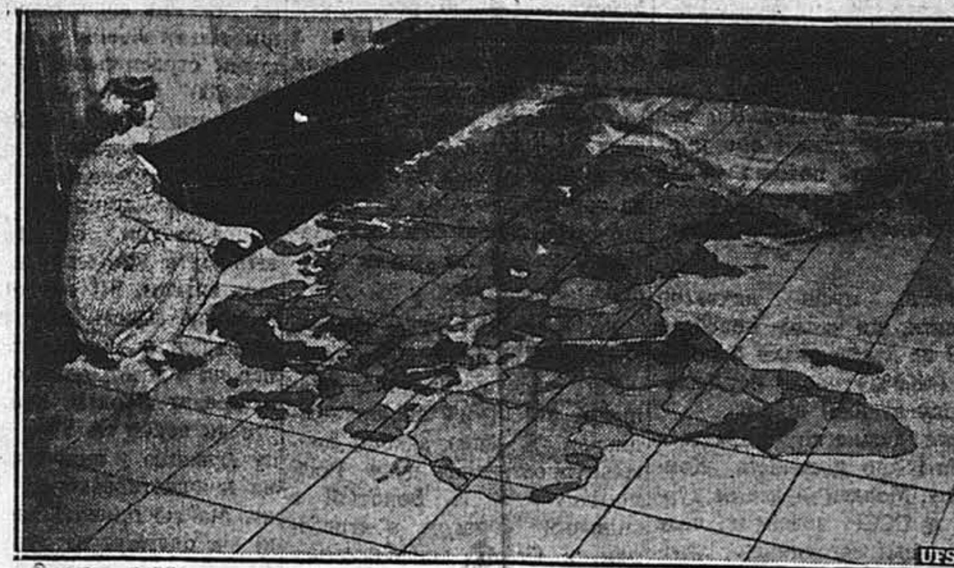
НЮ ЙОРК. — Представники вуглекопів і копалень далі не можуть прийти до порозуміння і згоди в підписанні нового контракту праці. Внаслідок того копальні стоять нечинні, а запаси вугля вичерпуються. З Бофало доносять, що там запаси добігають до кінця, а шпиталі вже знайшлись у критичному положенні. Зновуж з воєнних доків в Кемден, Н. Дж. доносять, що коли зараз не наспіють нові ладунки вугля, то треба буде припинити роботу над трьома воєнними кораблями. Ню Йорк має запасів ще на два тижні.

ЗНОВ ЗАГОВОРИЛИ ПРО ТРЕТЄ КАНДИДУВАННЯ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНҐТОН. — Політичні кола знов заговорили про можливість третого кандидування теперішнього президента. Заговорили про це у звязку з його промовою, яку він виголосив у Мавнт Вернон з нагоди 150 річниці вибору Джорджа Вашинґтона на президента. Президент Рузвелт у тій промові сказав, що Вашинґтон був би не згодився на другу кандидатуру, якби не поважне тодішне положення, в якому знаходився тоді край. Обовязки звеліли йому покинути вигідне домашне життя і кандидувати вдруге. З цього деякі політики заключають, що Рузвелт буде кандидувати втрете, бо й нинішне положення поважне.

ЩО ЗАГРОЖУЄ СВІТОВІ?

НЮ ЛОНДОН (Конетикат). — Відомий англійський фільософ, що тепер перебуває в Америці, Бертранд Росел, сказав, що в сучасну пору великою загрозою для людства є . . . красномовність. А то тому, що при помочі гарної вимови бесідники так захоплюють людей, що ті не думають над змістом промови, тільки йдуть за почуттям, що його витворили красномовні бесідники. Супроти цього легко людей зводити на манівці.

КЛОПОТИ ПОЧТИ З ПЕРЕМІНОЮ ГРАНИЦЬ

Через постійні й скорі переміни в посілостях держав Старого Світу треба буде здирати підлогу в будинку головної почти в Вашинґтоні, на котрій намальована карта світу з ґранітових бльоків ріжних кольорів з дорогими і золотистими написами. Ця підлога коштувала 20,000 долярів. Але щож інше можна робити?

ДЕБЮТ УКРАЇНСЬКОГО ВІРТУОЗА В ЧЕРНІВЦЯХ.

Сірі будні буковинських українців розяснив ясний промінь, яким був перший самостійний концерт молодого скрипака Ярослава Омельського в Чернівцях 29. січня ц. р. Велику і дуже трудну програму намітив дебютант. вибрав авторів світової слави і твори, що вимагають великої технічного вишколення і техніки.

На програму склалися: Тартіні: соната В моль, мінор, Бах: сіціліяна сі престо, Тартіні-Крайслер: варіяції, Бетовен: концерт, Дворжак-Крайслер: славянський танець, Паґаніні-Псіхода: сонатіна і Сарасате: циганські мельодії.

Особа молодого скрипака і добірна програма стягнули на концерт велику масу публики української й чужої, що виповнила вщерть велику салю „Народнього Дому". Виступ так настроїв публику, що після кожної точки не вгавала від оплесків.

Не дивуватися, що українська й чужа черновецька преса багато уваги присвятили цьому концертові.

Треба вважати це дуже рідким і щасливим припадком, що скрипка, на якій Ярослав Омельський дебютував, є роботи українського майстра Миколи Мельничука.

ВБИВСТВО В ДОБРІВЛЯНАХ.

У Добрівлянах, станиславівського повіту, відбулася у хаті голови читальні „Просвіти", Возьного нарада кільканичтьох місцевих громадян у справі самоуправних виборів. Підчас наради „хтось" стрілив через вікно до хати й поцілив крісовою кулею учасника наради Василя Затухляка, старшого віком господаря. Тяжко раненого перевезли до лічниці, в Станиславові, де Запухляк помер.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ І КИЇВСЬКА ОПЕРА НАЗВАНІ ІМЕНЕМ Т. ШЕВЧЕНКА.

Розпорядок Найвищого Совету СССР дотеперішний київський університет св. Володимира буде названий університетом ім. Т. Шевченка. Також буде називатися київська опера. Київський університет дістав як патрона св. Володимира 14-го червня 1834. року.

НЕ ХОЧУТЬ УНІЇ!

Польський єзуїт кс. Урбан здобувся на відвагу написати, що новий декрет про орґанізацію Православної Церкви в Польщі відбирає всяку можливість вести унійну пропаґанду серед православних у Польщі. Він пише:

„Якщо вже не хочеться, чи нема змоги управильнити католицизм в ділі ширення його місії на Сході, то годі штучною державною охороною православія внеможливити католицькій церкві її місії. Нехай буде під тим оглядом рівноправність Церкви. Але не буде тієї рівноправности, коли православію дозволиться свобідно пропаґувати серед католиків будь-який обряд, а одночасно місійну акцію католицької церкви серед православних будеться утруднювати поліційними засобами, або коли православній церкві дасться творити у себе нові обряди й будеться ставити під знак запиту леґальність східного католицького обряду і ставитиметься його розвиткові штучні запори".

На ці замітки кс. Урбана злорадно вигукує католицький „Дзенник Польскі":

„Добре сталося, що декрет робить кінець цій дивоглядній і шкідливій аномалії. Польська держава мусить рішуче протиставитися всяким спробам робити нову „унію", а в практиці анархізувати релігійні відносини в східних воєвідствах Польщі".

В тій самій статті „Дзенник" пише виразно, що унія, мовляв, видала націоналістичну українську церкву у львівській та перемиській дієцезіях.

УКРАЇНСЬКІ АВДИЦІЇ У ВІДЕНСЬКОМУ РАДІО.

Польська преса повідомляє: Характеристичне, що віденське радіо не перестало надавати українських авдицій.

ВИСТАВА ЛЕОНАРДА ДА ВІНЧІ.

У половині травня ц. р. у Медіолянї відкриють виставу, посвячену творчості Леонарда да Вінчі. Виставлять багато славніших образів Леонарда да Вінчі, присланих з музеїв цілого світу. Зобразять також технічну діяльність ґеніяльного предтечі сьогоднішньої техніки.

ВСЕ ЩЕ НЕМА В КРЕМЯНЦІ УКРАЇНСЬКИХ ГАЗЕТ.

Вже два місяці минуло, як пошта в Кремянці перестала доручувати передплатникам українську пресу. Серед українського громадянства вже завівся звичай, що коли хто вертається з будьякої подорожі до Кремянця, привозить своїм кревним та знайомим замісць подарунку кілька останніх чисел української преси, що її після прочитання передають іншим і читаються доти, поки з них можна відчитати букви. Взагалі, така поведінка з українською пресою причинилась до того, що громадяни частіше зустрічаються й шукають для цього всяких нагод та в дружніх розмовах обмінюються думками та вістками, головно на політичні теми. Особливе зацікавлення політикою виявляють селяни, і то не лише молодь.

ТАЙНА ІНДІЙСЬКИХ ФАКІРІВ.

У Лондоні появилася книжка лікаря з Бомбаю, що описує перебіг операції шлунка факіра, який важко занедужав після своїх виступів. Отож згаданий лікар знайшов у нутрі шлунка отого чудотворця кілька ключів, ножів і пять тузінів гострих жилеток. Факір заявив, що занедужав виключно через свою необережність, занедбуючи засадничі приписи при „споживанні" різних предметів. Заінтригований лікар попрохав близчого виснення, й тоді індійський чудотворець згадав, що перед кожним своїм виступом на сцені випиває завжди одну літру води, й стількиж після програми. Знов-же-ж третю літру води п'є перед сном, а рано ковтає 12 метрів стяжки, яка з усіх боків насмарована арабською гумою, й, коли оту стяжку вхопить за кінець, що завжди придержує зубами, добуває вмить із жолудка усі предмети. Щоб піддержати правдивість своїх слів, факір задемонстрував цілу програму перед лікарем.

ТРІЙНЯКИ.

У Чудах, повіт Сарни, Валентина Химчук повила трійняків, двох хлопчиків і одну дівчинку. Мати й діти почуваються добре.

МАДЯРОН КОМІСАРЕМ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ЛЬВІВ. — „Діло" подає за часописом „Грватска Стража", що мадярським державним комісарем у Карпатській Україні іменовано відомого мадярона д-ра Юлія Марину, який зобовязався перевести „чистку" серед священиків, учителів, урядовців та інших інтеліґентів. Часопис подає далі спис імен найвизначніших громадян, між ними і священиків, що впали жертвою мадярського дикунства. Комісар переводить завзято мадяризацію. Ніхто не вірить, щоб Карпатська Україна дістала якусь автономію.

ЯК МАДЯРИ ВИВЕЗЛИ ПРЕОСВ. НЯРАДІЯ.

ЛЬВІВ. — „Грватска Стража" описує дуже докладно, як мадяри змусили Преосв. д-ра Діонізія Нярадія, Апостольського Адміністратора Карпатської України, покинути Карпатську Україну. Мадярські війська ввійшли до Хусту 16. березня і зараз перевели ревізію в бувшим помешканні президента о. д-ра Волошина. Трус і слідство переводив майор з агентами поліції. Ап. Делегата покликано ніби на свідка. Пополудні прибув мадярський старшина з двома вояками з наїженими багнетами до Преосв. Нярадія і заявив йому, що він інтернований, та що не може нігде рушитись і з ніким розмовляти. Не дозволили йому в неділю відправити богослуження в каплиці, ні вечірні в церкві. І не хотіли видати на письмі ніякої заборони, а тільки заявили, щоб їхав до Будапешту на приказ міністра справедливости. Тому Преосв. Нярадій спротивився. Потім дано йому до відома, що його „просять" до Будапешту, а також дозволяють правити богослужения, але під строгим доглядом. Відвезено його вкінці під ескортою до Будапешту, де міністер заявив, що він „не причасний у цій пригоді та — образі чести Преосвященого й Апостольського Делеґата". З Будапешту виїхав Преосв. Нярадій до своєї резиденції в Крижевцях, звідки за кілька днів мав виїхати до Риму, щоб здати звідомлення зі своєї праці у Карпатській Україні в характері Апостольського Делеґата.

„БОРОНИЛИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ!"

ВАРШАВА. — Так відозвалася польська партія соціялістична до польського робітництва у справі Польщі. Проклямація взиває робітництво святкувати Перший Травень, а Союз Професійних Спілок поручає першого травня працювати, але ввесь заробіток віддати на фонд оборони Польщі.

БІЛОРУСИНИ ПРО М. ГАЙВОРОНСЬКОГО.

ЛЬВІВ. — „Новий Час" подає, що в „Беларускі"-м Летапіс"-і з 1938 р. читаємо таку рецензію про нові пісні нашого визначного композитора Гайворонського: „український композитор М. О. Гайворонський опрацював і прислав з Ню Йорку до Вильна для хору Р. Ширми пять нових білоруських народніх пісень. Стиль і мистецький характер опрацювання цих пісень якнайкраще відповідають духові нашої народньої творчости. Зновуж пісні, що їх М. Гайворонський скомпонував на мішаний хор, започаткували новий напрям у білоруській хоровій літературі, напрям свобідної творчости. Почато так потрібну працю музичної ілюстрації нашої поезії. Велика подяка й честь славному композиторові. „До цього „Новий Час" додає: „Композитор М. Гайворонський, відомий загалові автор стрілецьких пісень, тішиться у нас належним признанням і тому з радістю нотуємо голос білоруської преси, як обяв признання таланту нашого композитора й серед чужих".

НЕ БАЖАЮТЬ СОБІ ПОМОЧІ СОВЄТІВ.

ВАРШАВА. — Комісар справ заграничних Літвінов запропонував від імені Совєтів Латвії й Естонії допомогу, якщоб вони були нападені. Совєти заявили, що напад на ті держави був би загрозою безпеки Совєтів. Та Латвія і Естонія заявили, що собі такої помочі не бажають та не передбачають такої ситуації, щоб на них хтось міг напасти.

ПОЛЬЩА, МАДЯРЩИНА І РУМУНІЯ.

ВАРШАВА. — Польща заключила з Румунією тісний оборонний союз, очевидно звернений тепер у першу чергу проти Німеччини, але також евентуально і проти Совєтів. До цього союзу втягають Мадярщину. Але біда в тому, що Мадярщина не є в згоді з Румунією, яка забрала її землі. Польща уживає тепер дипломатичного сприту, щоб погодити своїх „приятелів".

НІМЕЧЧИНА СКРІПЛЮЄ ГРАНИЦЮ.

ВАРШАВА. — Німеччина далі сильно натискає на Польщу дипломатичною дорогою, бажаючи дістати Данціґ з доброї волі Польщі. Але заразом громадить щораз більші воєнні сили здовж цілої німецько-польської границі.

SVOBODA ("LIBERTY")
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади нале ıть посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СКРІПІМ СЕБЕ САМИХ

Надходять часи, які вимагають від нас сильної постави. Від нас, розуміємо — від української іміґрації в Америці. А тої сильної постави потреба на те, щоб допомогти українській справі в Европі політично, а також, щоб не допустити в Америці до того, щоб на випадок війни могла бути паралізована наша акція оборони України. Сильної постави треба і тепер, щоб збивати ту ворожу пропаґанду, що не хоче погодитись з тим, що український визвольний рух це рух природній, опертий на природнім праві українського народу на самостійне державне життя.

Та звідки та сильна постава має виходити? Відповідаємо — від нашої іміґрації. Але іміґрація це фікція, це фраза. Бо дійсністю є тільки ті наші люди, що є зорґанізовані. Це вони є речники і двигуни українства в Америці. Це їхні вияви — це постава української іміґрації в Америці.

Зорґанізовані є в — орґанізаціях. Це ясне й кожному зрозуміле. Та коли говорити про те, як яка орґанізація ставиться на практиці до української справи, що вона для неї робить і як їй служить та як її обороняє, то це вже інша справа. І це ми також добре знаємо. Бо як всі ми є українці, але не однакові щодо того, скільки ми Україні даємо, так і всі наші орґанізації є також українські, але не однакові в їхній жертвенности і службі українській справі.

Одначе є одна народня установа, яка постійно й систематично дбає про те, щоб вона була записана в історії української іміґрації не тільки як найстарша орґанізація, не тільки як та, що давала найбільшу поміч Рідному Краєві, але і як така, що чим довше істнує, тим більше робить добра для нашої іміґрації в Америці і для справи визволення Рідного Краю. Кожний певно відразу догадається, що цею орґанізацією є наш Український Народний Союз.

В У. Н. Союзі люди свідомі того, що їхня постава заважує, що саме на них глядять не тільки свої, але чужі, а зокрема вороги. У. Н. Союз свідомий цього, а тим самим і своєї відповідальности за те, що діється серед нашої іміґрації в Америці. Тим не обезцінюємо обовязків, праці й відповідальности інших орґанізацій. Ми тільки хочемо тим дати до зрозуміння, що вік орґанізації, її чисельність, її фінансовий стан, її традиція вкладають на неї спеціяльні обовязки особливої відповідальности. А щоб ті обовязки могли бути як слід виконані, та щоб постава У. Н. Союзу могла бути завжди сильною, треба ту орґанізацію постійно скріпляти і постійно її авторитет збільшати довірям до неї, яке висказується найкраще тим, що приєднується до неї постійно нових членів. Ось це є та вимога, на яку не можна забувати.

О. С.

УПАДОК СССР

Годі інакше назвати ту прострацію, яку нині переходить Сталінський режім, як упадок СССР. Вистарчить прочитати останню промову „коханого вожда народів" і зазнайомитися з тим, як він заховувався під час останньої (чеської) кризи.

Передусім — Сталін мусів дуже „спустити з тону". Вже не було нічого про совєтські економічні „досягнення". Навпаки — мусів диктатор признати, що капіталістичні країни значно і досі перевищають СССР в своїй продукції і заліза, і сталі і вугілля. Він міг би додати те саме і про продукцію средств поживи — але це булоб вже дуже небезпечно з огляду на своїх "коханих...

Дальше, мусів диктатор признати, що число коней в СССР не дорівнювало й половині (48.9%) числа останнього року великої війни.

Дуже делікатно відізвався Сталін і про діяльність Комінтерну. Мовляв — все це дурниці, а СССР. зовсім не веде пропаґанди заграницею: „смішно шукати огнищ Комінтерну в пустинях Монголії, або в горах Етіопії чи в дебрях еспанського Мароко".

Мусів диктатор признати й той немилий для себе факт, що европейське робітництво явно відвертається від московського комунизму. „Треба признати — заявив він, — що буржуазія та її аґітатори в робітничійклясі потрафили в певній мірі затроїти душу робітничої кляси отрутою сумніву й зневіри". Себто — треба признати, що лайдацька пропаґанда Москви вже не стрічає такого послуху, як того хотілося би Кремлеві, і то — навіть серед пролетаріяту Европи...

Мусів диктатор признати і те спустошення, якого він допустився у своїй власній партії своєю „чисткою". Сталін признав, що коли підчас передостаннього партійного (XVII-го) зїзду число комуністів досягало 1,874,488 членів, то тепер це число не перевищає 1,600,000 членів. Іншими словами — жертвою крівавої „чистки" партії впало майже 275,000 членів, з яких ледві чи багато є при життю. Бо диктатор робить свої „чистки" ґрунтовно...

Найцікавішеж, що показалося на партійнім зїзді і особливо в промові Сталіна — це його несподіване миролюбство. Не міг він очевидно поминути мовчанкою останніх посунень Гітлєра. Та як він зареаґував на них? Прецінь тоді загранична преса трубіла, що Гітлер іде на Україну, що він хоче ось-ось відірвати цю „невіддільну частину СССР" від її метрополії? Якжеж на ці „зазіхання крівавого фашизму" відповів сам Сталін?

Він відповів несподівано. А саме — що всі ці крики про похід Гітлера на Україну — про його наміри розбити імперію большевиків — це все страхи, які видумали західні демократії, щоб розсварити гітлерівську Німеччину з СССР, в той час як... причин до сварки між тими державами поправді нема. Це був верх крутійства Сталіна. І коли за тим не криється звичайна трусість, то хіба є тільки ще щось гірше: бажання благати покірністю ласки Гітлера.

Бо й якжеж? Таж Совети головним своїм ворогом уважали завжди „фірера", фашизм, німецький націонал-соціялізм. А тепер західні держави простягають руку Росії помічну руку в боротьбі з спільним ворогом, з аґресором, а Сталін відхрещується від неї... Він не потребує війни, каже, що хоче сидіти тихо...

Більше ще — серед повіні правдивих і неправдивих або неперевірених чуток останнього часу — зявилася в пресі вістка, що Анґлія мала запитати Сталіна, чи — в разі німецького нападу на Румунію — прийде їй СССР з допомогою. А Сталін відповів пропозицією, що колиб зайшов такий випадок нападу, то требаб скликати міжнародню конференцію...

Щось „попсувалося в данській державі". Щось не є в порядку в імперії Сталіна, коли чуємо такий мінорний тон, замісць колишнього і звичайного на партійних зїздах — тромтадрацького, визиваючого тону промови диктатора... Признання економічної відсталости Росії... Миролюбність і страх піднести голос проти Гітлєра (нічим бідний Гаха!) — все це свідчить про величезне ослаблення большевицького режіму. В грядучих подіях сталінівська Росія гратиме свою ролю, але мабуть це буде роля не субекта, а обекта історії...

Режім Сталіна явно хилиться до упадку...

ЖЕРТВИ НА РІДНИЙ КРАЙ

посилати на таку адресу:

"OBYEDNANYE"
P. O. BOX 122, CHURCH ST. ANNEX,
NEW YORK, N. Y.

В обороні українських політичних вязнів

В польськім соймі в Варшаві виголосив посол **Степан Навроцький** промову від імені Української Парляментарної Репрезентації, в якій порушив справу того тяжкого положення, в якому знаходяться українські політичні вязні в Польщі. До цього додамо, що це положення тепер далеко гірше. Тюрми завалені новими вязнями. Скільки їх, ніхто тепер не знає. Перед двома тижнями арештовано в однім тільки Львові з нагоди якихсь студентських нарад коло 200 української молоді, між ними 20 українських студенток. Як відомо в краю не можна переводити ніякої збірки на допомогу українським вязням. Не можна навіть мати комітету допомоги тим вязням. Ні навіть конта в банку. Цілою цею опікою над вязнями займається тепер як відомо, одна особа — **о. пралат Леонтій Куницький,** що як парох св. Юра сповняє ту функцію у виді виконування душпастирського обовязку. Майже одинокі жертви, які він одержує на ту допомогу, походять від нас — з Америки. З згаданої вище промови подаємо наступне:

„Політичні вязні це здебільша молоді люди, що ними кермують не якісь звичайні, матеріяльні мотиви чи охота зиску, лише ідеї. Тому не вільно приміщувати таких вязнів в загальних вязницях разом зі всіми іншими. Політичні вязні мусять мати вязницю, де не підлягатимуть деструкційним впливам звичайних криміналістів, та будуть могли працювати над собою і заспокоювати свої духові потреби. Зокрема маю на думці тих політичних вязнів, що з мотивів ідейно-національних знайшлися у колізії з карним кодексом. **Цей тип політичних вязнів буде існувати стало і буде повторюватись у державі, як довго національні справи не знайдуть належної полагоди.** Політичні вязні української національности творять поважний відсоток (голос: То не добре). **Хоч українська молодь не завжди йде з нами, однаковими шляхами, і часто у своїй праці, але завжди з любови до свого народу, з нами розходиться, одначе є вона спільна нам кровю й тілом, і тому її доля мусить бути нам близька.** Виступаючи часто, як оборонець в українських політичних процесах, я нераз мав нагоду переконатися, що не тільки при виконуванню кари, але й у слідстві треба звернути на нерідкі випадки, коли цілі ґрупи української молоді замикають в арештах і по тюрмах, розпочинають проти неї довге слідство то доходження, які — бува — тривають по кілька, а часами навіть по кільканадцять місяців, щоб вкінці припинити слідство проти всіх, або поважної частини запідозрілих з приводу... недостачі будь-яких признак злочину чи навіть тіні вини. Причиною тих усіх надзвичайно прикрих випадків, що морально і матеріяльно зруйнували вже неодну українську людину, є, на мою думку, постанова 20 статті приписів до кодексу карного поступування, що дозволяє прокураторові вживати державної поліції також у слідстві в справах проти запідозрілих у політичному злочині. Не можна пристати на те, щоб у політичних справах, де той, що веде слідство, повинен перевищати інтелектом того, якого запідозрівають, не стояв на висоті завдання. А таке в практиці трапляється майже з правила. Кожного політично підозрілого повинен негайно після задержання переслухати не поліціянт, але властивий прокуратор. Щойно тоді, коли прокуратор знайде вистарчаючу підставу, щоб розпочати доходження, можна передати справу державній поліції і то разом зі стислими директивами, а не так, як дотепер, що на якесь, найчастіше видумане, повідомлення до поліції ведуть слідство і то у самій поліції, та лише час до часу показують його висліди прокураторові.

„Треба увести до слідства методи, давно вже прийняті на заході, а саме: допустити до нього оборону з вибору, що улекшить само слідство і запевнить бодай примітивні права обвинуваченим. Слушність того постуляту підкреслює те, що запідозрілий за політичний злочин **найчастіше мусить боротися з конфідентами,** що безпідставним наклепом, або навіть із тим, що його **„злочинну" діяльність сполучуть з леґальною діяльністю,** яку у багатьох випадках використовують як доказ злочину.

Дотепер було так, що суддя видавав засуд і більш засудженим не цікавився. Домагаємося, щоб судову апеляцію розстягнути також і на тюремництво. На доказ слушности цих спостережень можна навести безліч фактів з меморіялу, дорученого **о. пралатом Куницьким,** опікуном українських політичних вязнів, міністрові справедливости підчас його недавньої авдієнції у **віцеміністра Криховського.** Як виходить з меморіялу, адміністрація трактує українських вязнів за **громадян вже не другої, але щонайменше третьої катеґорії. У Вронках управа вязниці не дозволяє доручувати українські приватні листи, не дає читати українських книжок і ґазет. В Коронові не приймають живностевих пачок,** коли їх частинно адресують в українській мові. **В Равічу** не допускають українських ґазет, а команда вязниці не повідомила священика-капеляна про **смерть вязня Михайла Городецького,** що помер 9. червня 1938 р. (Переривання на польських лавах). Від вязнів, що перебувають у **Серадзі,** протягом 7 місяців родина не одержує ніяких листів. Багато гірше діється у менших вязницях при окружних судах та в арештах городських судів. Бувать випадки просто **зольоґічної ненависти** супроти українських політичних вязнів. **Їх бють і шиканують за те лише, що промовляють до тюремного персоналу по українськи.** Відмовляють їхнім родинам відвідин і то по кілька місяців тільки за те, що свої прохання складають в українській мові. Ці всі випадки, що їх треба якнайгостріше пятнувати, починають переходити в **систему.** Тому вважаю, пане міністре справедливости, що всі ці випадки треба розслідити, винних покарати (голоси: ви самі не допускайте до злочину...), бо це не тільки кривда поодиноких людей, не лише образа гідности українського суспільства, але не приносить чести також і самому польському тюремництву".

ЯКБИ ТАК УКРАЇНЦІ РОБИЛИ...

Багато з нас думають про хінців, що це дуже оспалий нарід, який остав щонайменше яких сто літ позаду поступового світа. Чи воно так справді є, нехай послужить отсе звідомлення преси з Тімминс, Онт.

Приблизно 75 із сотні китайських жителів міста Тімминс зібрались в неділю, 26-го березня, щоб засудити одного члена хінської кольонії, який відмовився дати пожертву в користь своїх терплячих земляків у Китаю. У висліді „суду" обвинувачений Вун Фой, що працює як кухар в реставрації, засуджений на 50 долярів кари, яку негайно заплатив, а крім того зобовязано його сумлінно платити тижневі датки на фонд допомоги, яким є оподатковані усі китайці в Канаді.

Цікавий був цей „суд" китайців. Майже всі хінці зібрались у своїй кватирі, щоб вислухати акту обвинувачення проти Фоя, який відмовився купити бонд побіди і себе оподаткувати, як це зробили усі китайці Тіммінс. Підсудний не явився перед раду девятьох суддів товариства. Тоді обрано двох членів „поліцаями", котрі вислані негайно таксівкою до Савт Поркюпайн, притягнули Фоя за вуха перед „суд". За пів години своях спантеличений „злочинець" перед трибуналом своїх земляків, і, признаючись до вини та пояснюючи свою помилку, віддав себе на ласку суду. „Суд" тимчасом почав розмишляти над висотою кари: одні члени трибуналу домагалися знеславлення для Фоя тим, що йому причеплять афіш із написом „дезертир" і так обведеться його по всіх вулицях міста; другі судді уважали, що грошева кара буде вистарчати. Так і вирішено. До 50-долярової кари був доданий кошт привезення його на „суд" таксівкою. Крім того Фой мусить покрити ще й кошти оголошення у хінськім щоденнику, у якому він є змушений помістити апольоґію за свій проступок.

Члени стоваришення пояснили пресі, що мала горстка китайців у Тіммінс висилає до Китаю тисячу долярів кожного місяця на допомогу. В Тіммінс мешкає 100 китайців і пересічне оподаткування випадає 10 долярів на одного. Гроші висилають через Китайбанк в Ню Йорку і китайський уряд дає посвідку на кожний одержаний цент.

Якби так українці в той спосіб збирали пожертви на Україну, то нині українська справа стоялаб зовсім інакше. — („Канадійський Фармер").

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина друга.

(54)

А мені то як? Чи мені потрібна посілість? Най до чорта продає! Правду говорив Девлет-Ґірей. У кримського хана я би ніяк не лишився, хоч би він мене золотом обсипав, але як це зробити: Настю треба висвободити; поїду в посілість; коли вона там, візьму її та втечу з нею на Україну. Ханських грошей вистане на наше життя!"

Так роздумував Кудеяр. В дальшій своїй дорозі віхав він в Пузацький ліс, широкий і густий, переважно дубовий. Вірли кружили над головами їдучих, наполохані присутністю людей. Виття звірів доносилось зі всіх сторін. Минули верхівя Сейми, Оскола, виїхали знов на поле і добились ріки Тима. Муравський шлях ішов долі рікою, то приближаючися до неї, то віддалюючись від неї рівнобіжно з рікою Щеною. Так вкінці прибув Кудеяр з товаришами до ріки Бистрої Сосни. В тім місці, де кілька літ пізніше стануло місто Ливни. Кудеяр побачив велику станицю; замісць куренів побудовані були хати, а потреба оборони приневолила станичників обкопати свою оселю ровом і обставити частоколом. Звідси висилали станичники чати за татарськими нападами і за місцевими опришками.

Кудеяр, розмовившися зі станичниками, довідався ще ближче про це, що діється в московській державі, та після нових вістей рішився за всяку ціну взяти Настю і втекти на Україну. Думаючи, що вона в посілості, Кудеяр розпрощався з кримським послом, котрий з татарами мав їхати прямо в Москву, а сам намовив одного станичника, щоби проводив його до Білева.

— Та як ми дістанемось до Білева? — говорив станичник дорогою. — Під Білевом розвелась шайка розбишак. Намісник Постников посилав облаву на них; але у воєводів не багато людей, дітей боярських не збереш, бо одні в Москві на опричнині у государя, а других вислав цар на війну з німцями. Атаманом у розбишак — Окулка Семенов, з білевських дітей боярських, той сам, що то його государ велів прогнати з Білева, а він, Окулка, оперся государеві, зібрав ватагу з мужиків та всяких бігців; до нього пристав другий атаман, нововихрещений Урман, а хрещене імя його Іван, також з боярських дітей білевських, а цей Урман, кажуть, не простий чоловік, знає несамовиті річи.

Імена Окула і Урмана поразили Кудеяра: першого він дуже мало знав, бо лиш собі пригадав, що так називали одного з боярських дітей, котрих він привів над Псьолу до Данила Адашева: другий же, після його гадки, не хто інший, тільки той самий хрещений татарин, котрий плив з ним по Дніпру до Іслам-Керменя і радив вертатися та не довіряти намовам Атанаса Івановича. „Вони пізнають мене", думав Кудеяр, „і ледви чи будуть зачіпати, а коли не так, то чейже у мене сила не пропала".

Ворушений страхом і надіями, Кудеяр гнав коні, не даючи їм довгих відпочинків. Вже недалеко було до Білева. Кудеяр хотів його минути і просто їхати у свою посілість. Тимчасом сонце клонилося до заходу, подорожні доїздили на край ліса.

— Нам говорив провідник — ліпше було би за дня переїхати ліс, бо тут розбишаки роблять засідки.

На краю ліса стояла хата з заїздом. Вивішена жердка з вязанкою сіна вказувала на заїзднийй дім; тут велика болховська дорога, вѐдуча до литовської границі, сходилася з новосільською, по котрій минувши Новосіль, їхав Кудеяр. Коні було дуже потомлені. Кудеяр заїхав до заїзду.

Ввійшовши до хати і помолившись, як слід, образам, Кудеяр розглянувся довкола і побачив приземистого господаря, з лукавими, косими очима, та худощаву, низеньку господиню, а в куті під образами увидів двоє людей, одітих в однакові чорні свити: один з них був рудий, високий, подовгастого лиця, з великою бородою, а другий — присадкуватий, смаглий, коротко обстрижений, з чотирогранним лицем, вузькими очима і клочковатою борідкою. Кудеяр пізнав в тім другім Урмана.

І Урман відразу пізнав Кудеяра. Оба дивились кілька хвилин один на другого з питаючим виразом лиця. Вкінці Кудеяр промовив до Урмана по татарськи.

Відтак пояснив Урман своєму товаришеві по русски: — це наш давний добрий приятель. Коли памятаєш, то цей, що то проводив нами, коли ми ходили з Адашевим на Дніпро. Тоді турки хопили його підступно, а тепер як бачиш він на волі.

Окул недовірчиво поглянув на Кудеяра. Кудеяр зачав розмовляти з Урманом по русски, розповідаючи свою долю. Окул прислухувався з увагою, але все ще поглядав на Кудеяра скоса.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НІ В КУТ, НІ В ДВЕРІ.

Винстон Черчил, один з визначних англійських політиків, подав нюйорському щоденникові „Геральд Требюн" свої думки про питання: чи Італія піде на випадок війни з Німеччиною? Це питання нині займає ввесь світ.

Черчил висказує думку, що Німеччина зовсім не може бути певною італійського союзника. Мовляв, своєю участю по боці Німеччини Італія виставилася би на велику небезпеку з боку ворогів Німеччини підчас війни, а по війні, на випадок, якби Німеччина навіть виграла, Італія була би в великій небезпеці з боку Німеччини, котра мала би таку силу, що не потребувала би оглядатися на волю Італії.

Що це не виключене, знаємо з першої світової війни, в котрій Італія пішла проти центральних держав, не дивлячися на те, що вона належала до союзу центральних держав.

НА ДВОЄ БАБА ВОРОЖИЛА.

Пише московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Дюранті, що в Москві ходять чутки про те, що Росія дала балтійським державам (Литві, Латвії й Естонії) такі гарантії, як Англія дала Румунії, Польщі й Греції.

Він каже: „Я в це не вірю, але припускаю, що це може бути правда, бо нині все, хоч як безглузде, може легко показатися правдивим". І він бачить аргументи проти цього припущення лише в Росії. Нібито Росія не мала би такого великого інтересу обіцяти охорону малим балтійським державам.

Та цей аргумент відноситься лише до справжньої оборони, але не до обіцянки оборони. Боронити може бути — важко, але обіцяти боронити — легко. Так само легко обіцяти боронити, а коли прийде виконати обіцянку, відмовитися від оборони.

ГАДЮЧИЙ ДАРУНОК.

Якщо Росія не дасть гарантії балтійським державам оборонити їх на випадок нападу на них, то причина цього не тому, що Росія не хоче дати такої гарантії, але певно тому, що ці балтійські держави не хочуть від Росії такої гарантії.

Вони знають, чим така гарантія пахне. На випадок нападу на них, буде сумнівно, чи Росія піде їм помагати. Дуже можливо, що вони будуть полишені на власні сили міритися з багато сильнішим ворогом. Не виключене навіть що та сама Росія, одним боком обіцюючи їм оборону, на другий бік буде тихцем умовлятися з Німеччиною за поділ союзника.

На випадок, якби Росія дала допомогу і якби ця допомога була успішна, то Росія набрала би в малих балтійських державах такого великого значіння й впливу, що балтійські держави просто перестали би існувати. Отже, думають вони собі: чи варта вдаватися в союз з Росією, вести війну й втратити самостійність на користь Росії? Чи не краще вже втратити самостійність відразу, не наражаючися на коштовні союзи й страшну війну?

Питання, які стоять перед балтійськими державами, зовсім подібні до тих питань, які стоять перед Італією. Виходить у них зо союзником іноли більший клопіт, як з ворогом. Просто як у деяких родичів з дитиною: ні дома не лишай, ні в гості не бери.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Концерт М. Голинського.

В неділю, дня 9. квітня відбувся в Дітройті в Масонік Темпл другий з ряду концерт нашого славного оперового мистця п. Михайла Голинського.

Українська громада в Дітройті мала вже нагоду чути ріжних мистців, чужих і своїх але ще не чула такого тенора.

Дітройтська громада гордиться тепер своїм славним мистцем й перед чужинцями. Вона відчула, що п. Голинський пригорнув нашу пісню до своєї душі й звеличує її на чужині й тим самим підносить славу українського мистецтва.

Радіймо з цього, що хоч в яких жахливих обставинах живе українська нація, то проте видає з поміж своїх синів таких славних мистців як п. Голинський, котрі дорівнюють на полі мистецтва найкращим силам великих і вільних народів.

Співав п. Голинський так, як співає великий оперовий співак світової слави. На сцені виглядав як герой української пісні.

Своїм сильним, дзвінким та драматичним тенором задоволяв публику до цеї міри, що засиплювала його грімкими оплесками. Його вміння володіти голосовою скалею чарувало слухачів. Рідна пісня була піднесена ним до вершків надзвичайної краси.

Коли відспівав наш мистець „Ой козаче мій", то одержав за це ціле море бурливих оплесків, а в додатку дві над звичайно гарні китиці квітів.

На дальше домагання публики, в котрій були не лише свої, а також американці, п. Голинський повторив станцу „Милий друже мій", за котру знову одержав китицю гарних квітів.

При кінці п. Голинський відспівав ще кілька історичних пісень, якими зробив велике враження на слухачів. Глибоко вжились ці пісні в серця слухачів і вони ніколи цей концерт не забудуть.

Крім українських пісень п. Голинський відспівав ще дві арії з італійських опер, в яких виявив знамениту техніку оперового співака.

Вокальна техніка п. Голинського є дуже добра. Тони видає дуже легко, чисто, гладко, без ніяких напружень.

Не можна було завважити тих прикрих напружень, від найнищих до найвищих тонів, які можна завважити часами і в артистів світової оперової слави.

Тільки завважу, що фортепіяновий супровід не був дуже добрий. Відчувався брак трохи сильнішого, драматичнішого і чуйнішого супроводу. Хоч акомпаніямент в деяких піснях є дуже скромний, то проте була нагода його виявити в мецо-фортісімах і фортісімах, а це булоб драматичніше, а концерт був би випав ще гарніше.

Пан Голинський являється під теперішню пору найбільшим українським тенором й оперовим артистом. Хайже лунає його українська пісня по всьому світі.

Слава нашому мистцеві п. Голинському!

Д-р Михайло Качмар.

БОСТОН, МАСС.

Не розпачайло, а працюймо.

Наша бостонська національно-стична громада високо цінить геройську поставу наших карпатських січовиків, що так беззастережно віддали себе на вівтар українського народу. Ми всі невимовно горді на те, що наш нарід видав зо себе таких героїв.

Заразом дивне почуття виходить на нас на згадку про наших „братів" чехів, тих, що довгими роками гнобили український нарід, відмовляли йому прав, не дали йому узброїтись ні духово ні матеріяльно, а накінець так соромно піддались перед своїми національними ворогами. Українська кривда пімстилась на них. Вони вміли бути „відважними" проти слабої Карпатської України, але в обличчі сильнішого ворога показались боягузами.

Зате ми, українці, хоч і втратили свою маленьку державу, але не втратили національної чести. А як довго нарід не загубив своєї чести, так довго він може сподіватись кожної принагідної хвилі, що йому принесе волю. І ми маємо ту віру, що воля для нас ще поверне і на всіх українських землях замає український прапор.

В часі трагічних хвилин на Карпатській Україні наша громада не лиш плакала, але й працювала. Робила те, що було в її силі, щоб розкрити перед світом бандитів-наїзників. Цілий великий тиждень висів на нашій укр. прав. церкві великий напис, обведений чорною краскою на знак жалоби, який говорив про дикунства мадярів. Цей напис був в англійській мові й уложила його панна А. Чопик, а намалював місцевий артист Я. Яворівський. Притім трудились також члени ОДВУ та наш місцевий парох о. В. Каськів. Американці, переходячі й переїжджаючі попри нашу церкву зупинялись і читали цей напис. Багато журналістів приїздило до о. Каськова за інструкціями. Деякі з них удавались до церкви і брали знимки з напису. Ось так ми робили те, що могли, щоб розкрити цей дикий мадярський злочин.

Та на тім наша робота не кінчилась. Щоб допомогти нещасним калікам з цеї війни управа ОДВУ в порозумінні з. о. Каськовим рішила знов перевести на Великдень збірку. Цього року на Великдень церква була переповнена вщерть. О. Каськів виголосив відповідну проповідь про рідний край, в якій змалював те, що діялось на Карпатській Україні. Люди заливались ревними сльозами. Опісля переведено збірку, яка принесла $29. Зложили по $1: І. Чопик, Д. Бортник, І. Волощук, С. Чопик, З. Рак, Юстина Чопик; решта дрібними. Того дня на весіллю в Андрія Кутного, що женив свого сина, на руки Н. Давискиби зложили по $1: Г. Костецький, С. Сухицький, М. Волошин. Разом $32. Цю суму пересилається через Обєднання на ранених і втікачів з Карпатської України.

Н. Давискиба.

ЗІР І ХВОРОБА ОЧЕЙ.

Людський зір з поступом років відходить дальше і дальше так, що в декотрих, що з близька вони таки вже нічого не бачуть. Впродовж цього поступового віддалювання зору, очі зазнають недуг, котрі треба лікувати медициною. Всі очні недуги треба усунути до того часу, поки зір очей можна поліпшати окулярами. Окуляри підібрані на очі в хворому стані після усунення недуги вже стають незадатні для зору. Значить, треба наперед усунути очні недуги, а щойно потім закладати окуляри.

Д-р Сухомлин.

ВИСЕЛИЛИ ІГУМЕНА ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ.

На приказ адміністраційної влади виїхав зі Станиславова о. А. Бульс, ігумен монастиря оо. Редемптористів. До Галичини о. А. Бульс приїхав з Бельгії 1924 р. і працював у гімназії у Збоїсках, опісля був магістром новіціяту в Голоську Великім і вкінці ігуменом монастиря оо. Редемптористів у Станиславові.

ГОЛОВНІ ГІТЛЕРОВІ ПОМІЧНИКИ.

Промові Гітлера, вигорошеній в Вільгельмгафені, прислухуються: Гайнріх Гімлер, (наліво) начальник тайної націстичної поліції, та генерал Еріх Редер (з батутою маршала), котрий недавно був іменований головним командантом німецької воєнної фльоти.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINE PROBLEM VEXES RUSSIANS

(By a Writer of High Official Position Abroad.)

Too often stories of the Ukraine assume a simple entity which does not exist. The Russian Ukraine was never psychologically subdued by the old government of the czars, and it is still the only part of Russia where independence of mind is to be found. Nominally Russia is a federation between (1) a vast republic in the north stretching from the Baltic to the Pacific, but divided into administrative unites; (2) the Ukraine—itself a kind of federation—and accounting for about 25 per cent or 30 per cent of the people and wealth of Russia (as compered with over 60 per sent in the Northern Republic); and (3) rather less than a dozen small republics, "autonomous" units, etc., totaling all together only about 10 or 12 per cent of the Soviets' population. Obviously that is so unwieldy a "federation" and so dominated by two partners that the real test of cohesion must lie in the possibility of keeping the Ukraine contented or cowed. It is the latter policy which has been followed, the federal instruments being the N. K. V. D. (secret police), the army and the Communist party. The last has lost most of its power and become, as one shrewd observer puts it, "a mere publicity organization designed to 'sell' the Stalin regime to the workers."

The army of Russia as a whole is 50 per cent Ukrainian and the Western Army about 70 per cent Ukrainian, and in the last resort the N. K. V. D. must depend on the support of the army. Every prominent Ukrainian leader who has shown too much independence has been "liquidated" but new leaders continue to come forward and all are awkwardly independent and outspoken. Lately the strain of N. K. V. D. control has increased, but the Kremlin is more than uneasy and has promised that purges shall now cease and that there shall be freedom of speech within the Communist party. These form a significant offer, pointing to grave alarm, although it is possible that the free speech gesture ist only a trap to catch the leaders of revolt.

Police Vigilant

Upon all this has impinged the tremendous influence of Munich and the enhancement of German prestige through the Czecho-Slovakia and Rumania coups—reviving memories of the "liberation" of the Ukraine by Germany in the last phase of the Great War—and also rumors of the threat to Russia from the growing power of Japan. Moreover, the Stalin regime concentrates on armament production and on the growing necessities in the way of food. The result is that there is insufficiency of other foods—e. g., of vegetables; of warm clothing, which is really a necessity in Russia; and of housing. All this makes for dissatisfaction, which is kept in bounds only by the ubiquitous vigilance of the secret police.

Meanwhile the foolish policy of the Polish government in regard to the Orthodox church has exasperated Ukrainian national feeling among the 6,000,000 Ukrainians in the southeastern quarter of Poland. Their common Ukrainian danger tends to draw the Russian and Polish governments together, but the latter is still more frightened of the spreading Reich and has recently given Germany some kind of undertaking which has caused Germany to soft-pedal the Ukrainian note for the present. The matter is complicated by the facts that the Russian and Polish Ukrainians do not see eye to eye on all things, especially religion, and have sometimes even been described as antipathetic; but Germany is really more concerned with Rumanian oil than with anything else in the region; that both Russian and Polish Ukrainians have poor leaders, are not organized and lack cohesion.

Carpatho-Ukraine, recently annexed by Hungary, is very backward and inarticulate and not really good soil in which to plant the seed of a big revolution which if successful would draw all Ukrainia under one government and so add a formidable state of over 40,000,000 to the European family of nations.

The part of the Ukraine which is in Bessarabia (in Rumania) is one of Germany's potential corridors to the Black Sea, but if Germany attacks Rumania at all she might as well aim at the oil wells. Also the Bessarabian Ukrainians are poor and backward.

If the German view is right (as seems probable) that the increasing tension in the Ukraine will cause it to split off from Rusia some time this year, it would be madness for Germany to try to make it go off at halfcock now. When the Russian Ukraine does separate it will be the ideal nucleus for attracting the other three Ukraines if Germany then still wants them to join with the Rusian one. But it is possible that when, if ever, the Russian Ukraine rebels, Germany will wish to prevent it from becoming too strong. She may then want to play off Poland against it. It also seems probable that Germany may get more control of a Ukraine which rebels in 1940 than of a rebelling Ukraine now—owing to the fact that Germany will have a far greater position throughout the Balkans and Eastern Europe in 1940 and can insist on placing Ukrainia in the position of a country like Egypt but with more economic control than Britain exercises there. In any case Germany's policy (including her Polish policy) has led her to postpone definite action in the Ukraine.

(New Britain Daily Herald, Saturday, April 8, 1939.)

Пан дому.

Чоловік до жінки: — Не гнівайся, моя кохана, що я розібю тепер тарілку, але я заложився зо своїм сусідом за стіною. Я маю йому дати доказ, що я є тут паном дому...

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА КУРОВИЧ.

Ми, мешканці Курович, доносимо вам з радістю, що вже сего року приступаемо до будови свого Народного Дому, в якім мають поміститись всі українські місцеві установи, як кооператива, читальня „Просвіти", „Сокіл" та інші.

Про потребу такого дому в нашому селі не будемо багато розписуватись, бо ви самі добре про те знаете. Довколичні села, як Печенія, Солова й інші, вже мають такі доми. А наші Куровичі не мають навіть винаймленої порядної хати.

Тому ми вже приступаемо до будови своеї домівки, яка стане кузнею, що в ній сталитимуться характери нашої молоді. Народний Дім стане у нас святинею, з якої животворними проміннями по цілому нашому селу буде розходитись наука та знання. Бо характерних та розумних людей треба нам в так важких для українців часах більше, як колинебудь.

В тій важній справі звертаемось до вас з проханням, поможіть нам своїми жертвами довершити цього великого діла. Ми віримо, що ви не відмовите нам цеї помочі. Так як не відмовили її односельчане інших українських сіл. Ми будемо вам за це невимовно вдячні.

Заразом доносимо вам, що по кількалітніх трудах вдалось нам відкупити від Котівських парцелю коло церкви, та вже звозимо на будову Народнього Дому камінь та цеглу. До нашої відозви долучуемо також плян цього Дому, щоб ви уявили собі, як він буде виглядати. В великім нашім національнім ділі не відмовте нам своеї помочі, а Бог, та ми, не забудемо цеї помочі ніколи. Всі жертводавці стануть нашими почесними членами, а їх назвища будуть пишатись золотими буквами в реестрах наших місцевих товариств. Всі ми засилаемо вам найщиріші бажання.

Підписані урядники: — Кооперативи „Єдність Праці". Кружка Рідної Школи, читальні „Просвіти". „Лугу" і Союзу Українок.

Одержавши це письмо ми, тут в Америці, завязали Комітет для збірок. Відразу зложили на ту ціль по $25: Н. Ґовдій, Катерина Ґула Кальмук, Іван Бабяк. Збірки продовжуемо. Просимо інших занятись збірками. По ближчі інформації звертатись до: 3259 East 40th St., Cleveland, Ohio.

Микола Ґовдій.

„МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ" В ПРАЗІ

Дня 18. лютого 1939 р. відбулися річні загальні збори Т-ва „Музей Визвольної Боротьби України", вперше у власній домівці. Збори провадив проф. М. Славінський.

Головні справи, якими Управа займалася у звітнім році, були такі:

1. Вшанування памяти акад. проф. д-ра С. Смаль-Стоцького.

Управа на спеціяльному засіданні памяти проф. С. Смаль-Стоцького ухвалила присвятити ч. 21 „Вістей Музею" памяті покійного та призначити одну кімнату в домі Т-ва памяті проф. С. Смаль-Стоцького. Обидві ухвали виконано, при чому кімнату проф. С. Смаль-Стоцького прикрашено портретом покійного та вміщено в ній бібліотеку і всю ту обстанову з кабінету покійного, яку передав для тої кімнати син небіжчика, проф. д-р Р. Смаль-Стоцький.

2. Справа дому Т-ва. Ще за життя голови Т-ва проф. С. Смаль-Стоцького Управа дістала позику в Ческьому Гіпотечному Банку в сумі 113,430 К. на 38 і пів років на умові виплати 5½% разом з амортизацією позики. В одержанні тої позики на умовах, значно лекших в порівнянні з умовами тої позики, що тяжила на домі Т-ва, прислужився інж. М. Трепет, якому Управа іменем Т-ва висловила щиру подяку за його клопоти в тій справі. З одержанням тої позики Управа зліквідувала позику, що тяжила раніш на домі.

Щодо ремонту дому, то Управа доручила переведення його фірмі інж. В. Вельварського, а господарський догляд за ремонтом виконував управитель дому проф. Б. Мартос. Виконання деяких праць по ремонту дому Управа доручила українським підприемцям. Так, інсталяцію електрики в домі Т-ва перевів інж. Ф. Кордонський, який дарував Т-ву 1,000 к. з тої суми, що належала йому за працю, а фарбування вікон і дверей перевів п. Васецький.

Уже з кінцем листопаду 1938 р. розпочато перевезення і почасти перенесення річей Музею до власної домівки. В цілості Музей мае переміститися до 1. квітня 1939 р. Урочисте відкриття Музею разом з посвяченням дому намічено на 18. травня 1939 р.

3. Позичкова акція. Позичкова акція не виправдала тих сподіванок, що їх покладала на неї Управа, розпочинаючи позичкову акцію в травні 1938 р., але технічне переведення акції не викликало жадних витрат з коштів Тва, бо Управа дістала на ту операцію пожертву від п. Я. Макогона в сумі 100 долярів.

4. Збіркова акція на Музей. Хоч Музей ВБУ мае уже власну домівку, але є сила конечних потреб, яких Т-во не мае можливости задовольнити за повним вичерпанням коштів, що їх зібрано на Український Дім у Празі. Отож Управа в своїх засіданнях не мало уваги уділяла питанню про матеріяльне забезпечення Музею. Так, Управа відбула 12. вересня 1938 р. нараду з участю д-ра Л. Мушуги з Америки для обговорення справи про активізацію збірок в Америці на користь Музею ВБУ. Далі, користуючись тим, що проф. Д. Дорошенко літом 1938 р. мав виїхати до Канади для виголошення там низки лекцій українському громадянству, Управа просила його при своїх виступах перед українським громадянством в Канаді подавати інформації про діяльність Музею ВБУ та закликати громадянство до пожертв на користь Музею. Управа в засіданні 16. вересня 1938 р. висловила присутньому на тому засіданні проф. Д. Дорошенкові щиру подяку за всю ту працю, яку він перевів за час свого перебування в Канаді для Т-ва. Там же, в Канаді, Управа мае свойого уповноваженого П. Лазаровича, що з надзвичайною відданістю виконує свої обовязки.

5. Видання „Вістей". Управа у звітнім році видала чотири числа „Вістей". В квітні 1938 р. „Вісти" втратили поштовий дебіт у Польщі. Розпочате клопотання про відновлення для „Вістей" поштового дебіту в Польщі поки що не дало позитивних наслідків.

З грошевого справоздання Управи за 1938 р. видно, що протягом 1938 р. поступило к. 50,338.85, а саме — пожертв на Український Дім у Празі к. 26,511.60; ріжні інші пожертви к. 382 (К. Лисюк на помешкання Музею к. 4,000, Я. Макогін на витрати в справі позичкової акції к. 3,000, інші к. 382); від льокаторів дому Т-ва та за користування помешканням Музею від ріжних установ і осіб к. 7,462.40; членські вкладки та відсотки к. 2,757.30; позичкова збірка к. 6,225.55.

Витрати: дім для Музею к. 230,000; видатки, звязані з купівлею дому к. 30,643.35; ремонт дому к. 51,538.95; відсотки за гіпотеку к. 8,525.50; дрібний інвентар к. 11,316.10; друкування „Вістей" і експедиція к. 4,693.55; аренда старого помешкання к. 9,601; персонал к. 8,370; ріжні інші витрати к. 8,212. Разом к. 363,-400.45. На 1. січня 1939 р. в касі Т-ва і в банках корон 11,838.30.

Директор Музею проф. Д. Антонович у свойому звіті вказав, що у звітнім році (за 10 місяців) поступило до Музею 977 чисел пожертв. Пересічно на одне число припадае 50 річей. Перевезення і перенесення річей до власної домівки відбувається без жадної шкоди для річей: досі нічого не поломано і не попсовано.

Ревізійна Комісія для ревізії грошевих оборотів Т-ва констатувала в свойому акті, що всі записи в книгах відповідають виправдуючим документам, а цифрові дані річного звіту відповідають записам у книгах. Ревізійна Комісія для ревізії збірок Музею в свойому акті вказала, що дирекція Музею знов буде мати великі труднощі з приміщенням річей, як уже видно, помешкання Музею у власній домівці не є достатнє.

Після прочитаних звітів Управи і Ревізійних Комісій загальні збори уділили абсолюторію Управі та ухвалили подяку Управі. Ревізійним Комісіям, директорові Музею професорові Д. Антоновичеві та його помічникові проф. д-рові С. Наріжному і управителеві дому проф. Б. Мартосові. Крім того збори ухвалили висловити подяку усім жертводавцям, що своїми пожертвами допомогли Т-ву забезпечити Музей власною домівкою, усім установам, організаціям і особам, що своїми пожертвами річей причинилися до поповнення Музею, усім співробітникам Музею та українським часописам за їх прихильне ставлення до завдань Т-ва взагалі та до збіркової акції зокрема.

Збори, на пропозицію Управи, ухвалили надіслати урядові Карпатської України в особі премієра-міністра о. А. Волошина привіт з величезною перемогою українства під час виборів до сойму 12. лютого.

До нового складу Управи увійшли такі особи: голова проф. А. Яковлів; заступник голови проф. С. Сірополко, члени Управи Є. Вировий (скарбник), М. Павлічук (секретар), Д. Антончук, проф. д-р І. Борковський, проф. Л. Грабина, інж. А. Зубенко і З. Мірна. До ревізійної Комісії для ревізії грошевих оборотів увійшли: доц. І. Кабачків, проф. М. Добриловський та М. Матюшенко, а до Ревізійної Комісії для ревізії збірок Музею проф. В. Садовський, М. Россіневич та Д. Козицький.

На пропозицію Управи збори прийняли до складу дійсних членів Т-ва 8 осіб.

Розмір членської вкладки на 1939 р. збори встановили в сумі 10 к. річно.

Товариство „Музей Визвольної Боротьби України" в Празі.

Praha—Nusle II, Horymirova 6.

ВЕСНА ПОЧИНАЄТЬСЯ

У нюйорськім стейті відкрився з днем 1. квітня сезон на ловлення пстругів. Алберт Велч зараз піймав пструга в Тереса, в повіті Джеферсон, не дивлячися на те, що йому перешкаджали в руху батькові ґумові чоботи.

НОВА ГОСПОДАРСЬКА СТАНИЦЯ.

1. березня ц. р. відкрито у Львові фабрику свічок Центросоюзу. До зібраних працівників фабрики промовив дир. Ю. Шепарович. З новим виробництвом привітав централю й саму фабрику голова Надзірної Ради Ц. С. і директор Р.С.У.К. О. Луцький. При вирібництві свічок вже працює 12 робітників. Передбачена річна продукція 12 вагонів різнородних свічок.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (83)

Як гурт наших мандрівників станув перед скритим входом до міста Атару, по короткій нараді порішено, що Тарзан і Геркуф мають увійти перші й темними коритарями пробиватись до середини міста. Коли вони сховались у темнім отворі коритаря сторож, що пильно здалека слідкував за ними, чимскорше поспішив іншим шляхом, щоб донести про це своїй владі.

Крізь темний коритар протискався Геркуф, а за ним Тарзан. Геркуф носив скриту ненависть до своїх побратимів, які його довгими роками вязнили. „Ми заховаемося в малій кімнаті і ждатимемо на Брульора. Ти борешся з Брульором, а я за той час візьму скриньку з матірю всіх жемчугів. Це резиковне діло, й коли нам нога спіткнеться, прощайся зо світом".

Тарзан згодився і з тим пляном вони просувались далі. Вони не знали, що сторож вже доніс про все владі і вона вислала цілий гурт вояків очікувати їх при вході з підземного коритаря. Коли вояки зачули їх зближаючіся кроки, капітан дав приказ: „Готовтесь. Та не забувайте на приказ королеви візьміть їх живими. Вони не сміють вмерти легко".

Тарзан дуже добре знав про небезпеку. Та він вже бував не в одній небезпеці. Тепер він напружував всі свої змисли, щоб уникнути небезпеки. Він навіть глибоко вдихав повітря ніздрями, щоб занюхати близькість людей. Але стухле повітря в коритарі забивало всякий запах. Тарзан і Геркуф підійшли до дверей і почали їх поволі відкривати.